

Schrifttum über Ostbrandenburg und dessen Grenzgebiete 1971-1974

bearbeitet von Herbert Rister

I. ALLGEMEINES

1. Bibliographien

1. **Brencz**, Andrzej: Ziemia Lubuska w literaturze socjologicznej <1945—1970>. Bibliografia. In: Społecz. ziem zach. Po. 1971. S. 251—259. [D. Land Lebus in d. soziolog. Literatur, 1945—70.]
2. **Chmielewski**, Grzegorz: Bibliografia Ziemi Lubuskiej za r. 1972. In: Prz. lubuski. 3. 1973, 1. S. 71—115. [Bibliogr. d. Landes Lebus f. d. J. 1972.]
3. **Chmielewski**, Grzegorz: Bibliografia Ziemi Lubuskiej za r. 1973. In: Prz. lubuski. 4. 1974, 1. S. 65—103. [Bibliogr. d. Landes Lebus f. d. J. 1973.]
4. **Literatur** (üb. Berlin u. Brandenburg). In: Berlin u. Brandenburg. Hrsg. v. G. Heinrich. Stg. 1973. S. 499—522.
5. Wiss. Regionalbibl. Potsdam. — **Regionalbibliographie** für die Bezirke Cottbus, Frankfurt/O. u. Potsdam. (Bearb.: Dorothee Gessner.) Potsdam. — 6. Verz. d. Neuerscheinungen 1969—1970 m. Nachtr. aus früheren Jahren. 1971. 176 S.
7. Verz. d. Neuerscheinungen 1971—72 m. Nachtr. aus früheren Jahren. 1974. 249 S. Rez. zu 7: Fr. Mětsk. Rozhlad. 24. 1974, 10. S. 395/96.
6. **Schiller**, Klaus J[ürgen], Hilža Völkel: Gesamtinhaltsverzeichnis der Nummern 1—20 <1953—73> (der Lětopis). Bautzen 1974. 54 S. (Lětopis. Jahresschr. d. Inst. f. Sorb. Volksforschung. Reihe B, Nr 21. 1974, 2. Beil.)
7. **Schreckenbach**, Hans-Joachim: Bibliographie zur Geschichte der Mark Brandenburg. 2. Bearb. v. ... Weimar: Verlag Hermann Böhlhaus Nachf. 1971. 433 S. (Veröffentl. d. Staatsarchivs Potsdam. 9.) Rez.: Fr. Mětsk. Rozhlad. 21. 1971, 11. S. 477/78. A. Czacharowski. Zapiski histor. 37. 1972, 2. S. 119/21. D. Starke. ZfO. 22. 1973, 1. S. 152/53. R. Oberschelp. Niedersächs. Jahrb. f. Landesgesch. 44. 1972. S. 335/36. J. Schöffner. Tijdschrift voor geschiedenis. 85. 1972, 1. S. 70/71. W. Vogel. Archival. Zeitschr. 69. 1972. S. 226/27. Th. Klein. Erasmus. 24. 1972, 13/14. S. 567/70. J. Betz. Bulletin des bibliothèques de France. 16. 1971, 9/10. S. 859/61.
8. **Schreckenbach**, Hans-Joachim: Bibliographie zur Geschichte der Mark Brandenburg. 3. Bearb. v. ... Weimar: Verl. Hermann Böhlhaus Nachf. 1972. 584 S. (Veröffentl. d. Staatsarchivs Potsdam. 10.) Rez.: Ostdt. Lit.-Anz. 18. 1972, 5. S. 197. G. Gnewuch. Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 24. 1973. S. 123. D. Starke. ZfO. 23. 1974, 1. S. 156/57.
9. **Schreckenbach**, Hans-Joachim: Bibliographie zur Geschichte der Mark Brandenburg. 4. Bearb. v. ... Weimar: Verl. Hermann Böhlhaus Nachf. 1974. 398 S. (Veröffentl. d. Staatsarchivs Potsdam. 11.) Rez.: D. Starke. ZfO. 27. 1978, 1. S. 112/13.

2. Periodika und Serien

10. **Biuletyn**. (Wyższa Szkoła Inżynierska im. Jurijsa Gagarina, Zielona Góra.) Zielona Góra. Nr 5 u. 7. 1971. [Nachrichten d. J. Gagarin-Hochsch. f. Ingenieurwiss. in Grünberg.]
11. Nowy **Casnik**. W Choćebuzu. 23. 1971—26. 1974 ff. [Neue Zeitung. (Betr. vor allem d. Niederlausitzer Sorben.)]
12. **Heimatblatt** der ehemaligen Kirchengemeinden Landsberg/Warthe, Stadt u.

- Land. (Kirchlicher Betreuungsdienst f. d. ehem. ostbrandenburgischen Kirchengemeinden [der] Kirchenkreise Landsberg <Warthe>, Stadt u. Land.) Bln. 23. 1971 ff.
13. **Heimatblatt** des Kreises Soldin <Neumark>. Mitteilungsblatt d. Arbeitskreises Soldin <Neumark> u. offizielles Organ f. d. Heimatkreisgemeinschaft Soldin <Neumark>. (Landsmannschaft Bln. — Mark Brandenburg.) Wuppertal-Elberfeld. 23. 1971 = Nr 83—86 — 26. 1974 = Nr 95—98 ff.
14. Sorauer **Heimatblatt**. D. Heimatblatt f. Stadt u. Land. Dortmund [u. a.]. 20. 1971—23. 1974 ff.
15. **Heimatblatt** für deutsche Volksgemeinschaft. Frankfurt <Oder> — Sternberger Kurier. Lüneburg. 20. 1971—23. 1974 ff.
16. Gubener **Heimatkalendar**. (Dt. Kulturbund.) Guben. 16. 1971 ff.
17. **Heimat-Rundbrief** der ehemaligen Kirchengemeinden des Kreises Friedeberg Nm. Bln. [Titelvariante:] Ehemalige Kirchengemeinden des Kreises Friedeberg Nm. Rundschreiben Nr ... [Mschr.] Nr 94—97. 1971. 98—101. 1972. 102—105. 1973. 106—108. 1974 ff.
18. **Heimatzeitung** Kreis Königsberg-Neumark. Mitteilungsblatt f. d. gesamten Heimatkreis Königsberg-Neumark. [Tit. m. ger. Abweich.] Braunschweig [u. a.]. 22. 1971—25. 1974 ff.
19. **Jahrbuch** für brandenburgische Landesgeschichte. (Landesgeschichtl. Vereinig. f. d. Mark Brandenburg.) Bln. 22. 1971—25. 1974 ff.
20. **Jahresgabe** der Heinrich-von-Kleist-Gesellschaft. Bln. 1969/70 (1972).
21. **Kreis-Kalender** für den Heimatkreis Königsberg-Neumark. Braunschweig. 19. 1971 (1970)—23. 1975 (1974) ff.
22. **Lětopis** Instituta za serbski ludospyt (w Budyšinje). Jahresschrift des Instituts für Sorbische Volksforschung (in Bautzen). Budyšin. Rjad A. Rěčespyt (Reč) a literatura. Sprachwissenschaft (Sprache) u. Literatur. 18. 1971, 1—2 — 21. 1974, 1—2 ff.
23. **Lětopis** Instituta za serbski ludospyt (w Budyšinje). Jahresschrift des Instituts für Sorbische Volksforschung (in Bautzen). Budyšin. Rjad B. Stawizny. Reihe B. Geschichte. 18. 1971—21. 1974 ff.
24. **Lětopis** Instituta za serbski ludospyt (w Budyšinje). Jahresschrift des Instituts für Sorbische Volksforschung (in Bautzen). Budyšin. Rjad C. Ludowěda. Reihe C. Volkskunde. Nr 14. 1971—17. 1974 ff.
25. **Nadordze**. Dwutygodnik społ.-kult. (Lubuskie Tow. Kultury.) Zielona Góra. 15. 1971—18. 1974 ff. [D. Oderland. Zweiwochenschr. f. soziale u. kult. Fragen. Hrsg. v. d. Gesellsch. f. Kulturpflege d. Landes Lebus.]
26. (**Prace**.) (Lubuskie Tow. Nauk. Wydział Nauk Przyrodniczych.) Zielona Góra. T. 13. 1973, 1. 16. 1974. [Arbeiten d. Abt. f. Naturwiss. d. Wiss. Gesellsch. d. Landes Lebus.] — 16. 1974 zugl. Zeszyt Komisji Geografii Ekonomicznej. (Lubuskie Tow. Nauk. Wydział Nauk Przyrodniczych.) Nr 1. 1974.
27. **Przegląd** lubuski. (Zarząd Wojew. Tow. Wiedzy Powszechnej.) Zielona Góra. [1.] 1971, Juni—3. 1973, 4 (1974). 4. 1974, 1—2. 4. 1974, 3/4 (1975) ff. [Rundschau f. d. Land Lebus. Hrsg. v. d. Wojew.-Verw. d. Gesellsch. f. Allgemeinwissen.]
28. **Przyroda** Polski zachodniej. (Wojew. Komitety Ochrony Przyrody w Poznaniu, Koszalinie, Szczecinie i Zielonej Górze.) The Nature of Western Poland. (Protection of Nature Committees of the Voivodships [of] Poznań [Posen], Koszalin [Köslin], Szczecin [Stettin] and Zielona Góra [Grünberg].) Poznań. 8. 1964, 1/4 = Nr 27/30 (1967). 9. 1971, 1/4 = Nr 31/34. [Mehr n. ersch.]
29. **Rocznik** lubuski. (Lubuskie Tow. Nauk.) Zielona Góra. 6. 1969 (1970). 7. 1971

(1972). 8. 1973 (1974) ff. [Jahrb. d. Landes Lebus. Hrsg. v. d. Wiss. Gesellsch. d. Landes Lebus.]

30. **Rocznik** statystyczny woj. zielonogórskiego. (Wojew. Urząd Statyst. w Zielonej Górze.) Zielona Góra. 7. 1970. 8. 1971. 9. 1972. 10. 1973. [Statist. Jahrb. d. Woj. Grünberg. Hrsg. v. Statist. Woj.-Amt in Grünberg.]

31. Oberlausitzer **Rundschau**. Heimatnachrichten f. d. Vertriebenen aus d. Kreisen Görlitz, Rothenburg O/L., Hoyerswerda, Weißwasser, Forst, Guben, Zittau. [Untert. wechs.] Braunschweig. 18. 1971—21. 1974 ff.

32. Märkische **Zeitung**. Unsere märkische Heimat. Mitteilungsblatt d. Landsmannschaft Bln-Mark Brandenburg f. d. Bundesrepublik u. Westberlin. Bln-Charl. 22. 1971 ff.

33. **Zeszyty** lubuskie. (L<ubuskie> T<ow.> K<ultury>.) Zielona Góra. [Titelvariante:] Zeszyty lubuskie L(ubuskiego) T(owarzystwa) K(ultury). Nr 11. 1971—13. 1973 ff. [Lebuser Hefte. Hrsg. v. d. Gesellsch. f. Kulturpflege d. Landes Lebus.]

34. **Zeszyty** naukowe. (Wyższa Szkoła Inżynierska im. Jurijsa Gagarina w Zielonej Górze.) Zielona Góra. Nr 1. 10—12. 1972. 13. 1973. 14—18 u. 21. 1974 ff. [Wiss. Hefte d. J. Gagarin-Hochsch. f. Ingenieurwiss. in Grünberg.]

35. Zielonogórskie **Zeszyty** muzealne. (Muzeum Ziemi Lubuskiej.) Zielona Góra. 2. 1971. 3. 1972. 4. 1974 ff. [Grünberger Museumshefte. Hrsg. v. Museum d. Landes Lebus (in Grünberg).]

3. Biographien

36. Poten, B. v.: Emil v. **Albedyll**. Geb. 1.4.1824 Liebenow, Kr. Arnswalde; gest. 13. 6. 1897 Potsdam. Preuß. General. In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 45. Bln. 1971. S. 726.

37. Beckh, Hermann: Johannes Zeltner <1805—1882>, e. Nürnberger Unternehmer. (Verbindungen zu Friedr. Wilh. **Heyne**, einem aus Frft/O. stammenden Unternehmer.) In: Mitteilungen d. Vereins f. Gesch. d. Stadt Nürnberg. 58. 1971. S. 304—336.

38. Ohm, Arthur: Reichsminister a.D. Dr. Walter v. **Keudell** gest. (Geb. 17. 7. 1884 in Castellamare, Italien; gest. 7. 5. 1973 in Bonn.) [M. 1 Abb. u. 1 Bildn.] In: Heimatblatt f. dt. Volksgemeinschaft. 22. 1973, 5/6. S. 9—10.

39. Bravo Villasante, Carmen: Vida de un poeta. Heinrich v. **Kleist**. Madrid: Prensa Española (1971). 234 S., Taf., Schriftt. S. 221—230. (Colección Vislumbres. Nr 24.)

40. Gerlach, Kurt: Heinrich v. **Kleist**. Sein Leben u. Schaffen in neuer Sicht. 1—2. Dortmund 1971—72. 364 S. Abb.; 240 S., Abb. (Veröffentl. d. Ostdt. Forschungsstelle im Lande Nordrhein-Westfalen. A, 20. 22.) Rez.: G. Gnewuch. Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 25. 1974. S. 198. W. Dimter. Aurora. 38. 1978. S. 171/72.

41. Eckert, Helmut: Zur Charakteristik des Vaters von Heinrich v. Kleist, Joachim Friedrich v. **Kleist** [Offizier, gest. 1788]. In: Zeitschr. f. Heereskunde. 35. 1971 = Nr 235/36. S. 127—128.

42. Gurr: Wilhelm **Posselt**. Geb. 20. 6. 1815 Diekow Nm.; gest. 15. 5. 1885. Missionar. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 53. Bln. 1971. S. 99—102.

43. Harder, Günther: Bischof D. Kurt **Scharf** 70 Jahre. (Geb. 21. 10. 1902 in Landsberg/W.) [M. 1 Abb. u. 1 Bildn.] In: Heimatblatt d. ehem. Kirchengemeinden Landsberg/W., Stadt u. Land. 24. 1972, 9/10. S. 3—4.

44. Schultze, J. L.: Leopold **Schultze**. Geb. 11. 7. 1827 Crossen/O.; gest. 24. 10. 1893 Magdeburg. Generalsuperintendent in Magdeburg. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 54 Bln. 1971. S. 242—256.

45. Poten, B.: Alexander Gottlob Freiherr v. **Seydlitz**, preuß. Generalmajor. Geb. 1700 in d. Neumark; gest. 2. 5. 1782 in Greiffenberg in Pommern. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 34. Bln. 1971. S. 93.
46. Pröhle, H.: Christian Wilhelm **Spieker**. Geb. 17. 4. 1780 Brandenburg/H.; gest. 10. 5. 1858 Frft/O. Theologe u. Schriftsteller. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 35. Bln. 1971. S. 162—164.
47. Tschackert, P.: Gotthelf Samuel **Steinbart**. Geb. 21. 9. 1738 Züllichau; gest. 3. 2. 1809 Frft/O. Theologe, Pädagoge. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 35. Bln. 1971. S. 687—689.
48. Tschackert, P.: Eberhard Heinrich Daniel **Stosch**. Geb. 16. 3. 1717 Liebenberg, Mark; gest. 25. 3. 1781 Frft/O. Theologe, Prof. an d. Univ. Frft/O. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. 36. Bln. 1971. S. 462.
49. Petersdorff, H. v.: Christoph von der **Strassen**. Geb. 1511; gest. 21. 3. 1560 Frft/O. Jurist, Prof. an d. Univ. Frft/O. In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 36. Bln. 1971. S. 506—510.
50. Landsberg, E.: Johann Samuel **Stryk**. Geb. 12. 3. 1668 Frft/O.; gest. 10. 6. 1715 Halle/S. Prof. an d. Univ. Halle/S. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 36. Bln. 1971. S. 698—699.
51. Landsberg, E.: Samuel **Stryk**. Geb. 22. 11. 1640 Lenzen; gest. 23. 7. 1710 Halle/S. Jurist, Prof. an d. Univ. Frft/O. u. Halle/S. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 36. Bln. 1971. S. 699—702.
52. Zimmermann, P.: Gottlieb Samuel **Treuer**. Geb. 24. 12. 1683 Jakobsdorf b. Frft/O.; gest. 25. 2. 1743 Göttingen. Historiker u. Jurist. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. 38. Bln. 1971. S. 582—583.
53. Poten, B. v.: Gustav Wilhelm v. **Wedell**. Geb. 24. 6. 1641 Spiegel Nm.; gest. 21. 12. 1717 Oldenburg. Dän. Generalfeldmarschall. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 41. Bln. 1971. S. 406—408.
54. Schwarze, R.: Jodocus **Willich** <Wilcke>. Geb. 1501 Rössel, Ostpr.; gest. 12. 11. 1552 Lebus. Polyhistor, Mediziner, Prof. an d. Univ. Frft/O. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 43. Bln. 1971. S. 278—282.
55. Gurlt, E.: Friedrich Robert **Wilms**. Geb. 9. 9. 1824 Arnswalde; gest. 24. 9. 1880 Bln. Chirurg. [M. Schriftt.] In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 43. Bln. 1971. S. 306—307.
56. Frank, G.: Christian Ernst **Wünsch**. Geb. 31. 10. 1744 Hohenstein, Sachsen; gest. 28. 5. 1828 Frft/O. Mathematiker, Prof. an d. Univ. Frft/O. In: Allg. dt. Biogr. Neudr. 44. Bln. 1971. S. 317—320.
57. Dann, Georg Edmund: Ein vergessener Neudammer Gelehrter. (Johann Friedrich **Zöllner**. Geb. 24. 4. 1753 Neudamm; gest. 12. 9. 1804 Frft/O. Publizist.) [M. Bildn. u. Schriftt.] In: Kreis-Kalender f. d. Heimatkreis Königsberg-Neumark. 23. 1975 (1974). S. 120—124.

4. Gesamtdarstellungen

58. **Benyskiewicz**, Joachim: Babimojszczyzna. In: Spod znaku Rodła. Zielona Góra. 1974. S. 18—41. [D. Bomster Land.]
59. Lubuskie Tow. Kultury. — **Dzień** pierwszy, dzień drugi. Antologia reportaży o Ziemi Lubuskiej. (Kolegium redakc.: Jan Kołodziej, Wiesław Nodzyński, Michał Toś.) Zielona Góra 1974. 254 S. [D. erste Tag, d. zweite Tag. Samml. v. Reportagen üb. d. Land Lebus.] Rez.: (AZM.) Kontrasty. 8. 1975, 7. S. 55. F. Fornalczyk. Nadodrze. 18. 1974, 20. S. 9.
60. **Gunia**, Gerhard, Paul Grünitz, Heinz-Dieter Krausch: Gubener Heimatlexikon. Hrsg. v. Rat d. Stadt Wilhelm-Pieck-Stadt Guben u. d. Dt. Kultur-

- bund, Kreisleitung Guben. Guben 1971. 83 S., 30 Abb., 1 Kreisk. Rez.: G. Küchler. Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 22. 1971. S. 177/78.
61. Główne **Kierunki** i zasady rozwoju woj. zielonogórskiego do 1990 r. Zielona Góra 1974. 81 S. [Haupttendenzen u. Grundlagen d. Entwickl. d. Woj. Grünberg b. z. J. 1990.]
62. Die **Sorben**. Wissenswertes aus Vergang. u. Gegenwart d. sorb. nat. Minderheit. (Verf. v. e. Autorenkollektiv. 4., durchges. Aufl., bearb. v. Franz Reisch. Bautzen: Domowina 1971.) 245 S., 31 S. Abb.
63. **Stone**, Gerald: The smallest Slavonic nation. The Sorbs of Lusatia. London: Athlone Press 1972. XIV, 201 S., Abb., Bildn., Faks., Kt., Schriftt. S. 186—190. Rez.: K. (J.) Sch(iller). Lëtopis. Jahresschr. d. Inst. f. Sorb. Volksforschung. Reihe B, Nr 21. 1974, 1. S. 104. J. Śliziński. Pamiętnik słow. 24. 1974. S. 240/41. P. Nowotny. Rozhľad. 22. 1972, 6. S. 226/32.
64. **Szewczyk**, Wilhelm, Gerald Grosse: Podróż na Łużyce. Tekst: W. Szewczyk. Fot.: Gerald Grosse. Kat. 1974. 168 S. [Reise in die Lausitz. Text v. W. Sz. Fotos v. G. Gr. (Bildband.)] Rez.: J. Goczoł. Opole. 5. 1974, 11. S. 28/29. A. Dzińska. Polityka. 19. 1975, 18. S. 10. P. Grabarczyk. Poglądy. 13. 1974, 1. S. 11.
65. **Województwo zielonogórskie**. Warsz.: Interpress 1972. 19 S. [D. Woj. Grünberg.]
66. **Ziemia** strzelecko-krajeńska. Zielona Góra 1972. 145 S., 20 Abb., 1 Faltkt. [D. Gebiet um Friedeberg Nm.] (Zesz. lubuskie L<ub.> T<ow.> K<ultury>. [Nr] 12.) Rez.: Fr. Mětšk. Lëtopis. Jahresschr. d. Inst. f. Sorb. Volksforsch. Nr 22. 1975, 2. S. 216/18.

II. LANDESKUNDE

67. Tow. Miłośn. Ziemi Chojęńskiej w Dębnie. — **Bialecki**, Tadeusz, Andrzej Kryda: Piękno ziemi chojeńskiej. Szcz. 1974. 28 S., 106 Taf. [D. Schönheit d. Landes um Königsberg/Nm.] (Prace Inst. Zachodniopom. 69 = Z prac popularnonauk. Nr 6.)
68. **Gordzelewski**, Czesław: Podstawowe czynniki ekonomiczne rozwoju turystyki w powiecie świebodzińskim. [M. Tab.] In: Prz. lubuski. 3. 1973, 3. S. 99—112. [D. grundlegenden wirtschaftl. Faktoren f. d. Entwickl. d. Tourismus im Kr. Schwiebus.]
69. **Korcz**, Władysław: Szlaki turystyczne Ziemi Lubuskiej. [M. Abb.] In: Kalendarz lubuski. 1972 (1971). S. 100—104. [Touristenrouten d. Landes Lebus.]
70. **Korcz**, Władysław: Zielona Góra i okolice. Przewodnik. Wyd. 2 popr. i uzup. Po. 1974. 81 S. [Grünberg u. Umgeb. Führer. 2., verb. u. erg. Aufl.]
71. **Netzel**, Andrzej, Mieczysław Wasiak: Organizacyjne warunki rozwoju turystyki i wypoczynku w woj. zielonogórskim. [M. Tab.] In: Prz. lubuski. 3. 1973, 3. S. 61—78. [D. organisatorischen Voraussetz. f. d. Entwickl. d. Tourismus u. d. Freizeitgestaltung in d. Woj. Grünberg.]
72. **Piskorski**, Czesław: Choszczno, Pełczyce, Barlinek. Informator dla wycieczek młodzieżowych. Warsz. 1973. 39 S., Abb., Kt.-Sk. [Arnswalde, Bernstein (b. Soldin), Berlinchen (b. Soldin). E. Ratgeber f. Jugendausflüge.]
73. Wojew. Ośrodek Informacji Turyst. — **Worobiec**, Antoni: Strzelce Krajeńskie. Zielona Góra 1971. 20 S., Abb., Kt. [Friedeberg/Nm. (Führer.)]
74. **Zieleniewski**, Witold: Środowisko geograficzne powiatu Strzelce Krajeńskie. [M. 2 Abb., 1 Kt. — Sk. u. Schriftt.] In: Ziemia strzelecko-krajeńska. Zielona Góra. 1972. S. 9—22. [D. geograph. Umwelt d. Kreises Friedeberg Nm.]

75. **Scharfe**, Wolfgang: Abriß der Kartographie Brandenburgs. 1771—1821. Bln; New York: de Gruyter 1972. XII, 357 S., 36 Bl. Kt.-Beil. [Zugl.:] Bln, Freie Univ., Mathemat.-naturwiss. Fak., Diss. 1970.

76. Lubuskie Tow. Nauk. — **Atlas** województwa zielonogórskiego. Praca zbior. pod red. Stanisławy Zajchowskiej. (Warsz.: Wyd. Geolog. (1972). 32 Kt., 5 S. Text m. Tab. [Atlas d. Woj. Grünberg. Sammelschr., hrsg. v. St. Zajchowska.] Rez.: Zb. Rykiel. Prz. geograf. 46. 1974, 4. S. 793/95.

77. **Mapa** woj. zielonogórskiego. Podz. 1 : 500 000. Wyd. 6. Warsz.: PPWK 1971. 39,5 x 40,5 cm. [Kolor.] [Karte d. Woj. Grünberg i. M. 1 : 500 000. 6. Aufl.]

78. **Województwo** zielonogórskie. Mapa turystyczno-krajozn. 1 : 500 000. Wyd. 2. Warsz.: PPWK 1971. 37 x 40,5 cm. [Kolor.] [D. Woj. Grünberg. Karte f. Touristen u. Landeskunde i. M. 1 : 500 000. 2. Aufl.] [Nebst] Mapa poboczna: Odległości drogowe z Zielonej Góry w kilometrach. [Nebenkarte: Straßenentfernungen v. Grünberg aus.]

79. **Lenartowski**, Maciej: Problem ochrony naturalnego środowiska na Ziemi Lubuskiej. In: Prz. lubuski. 4. 1974, 2. S. 103—120. [D. Problem d. Naturschutzes im Lande Lebus.]

80. **Krajniak**, Jan J., Marek M. Gielo: Szlaki wodne Ziemi Lubuskiej. Przewodnik. Po.: Wyd. Pozn. 1971. 169 S., Abb., Diagr., Kt.-Sk., Tab., Schriftt. [D. Wasserstraßen d. Landes Lebus. Führer.]

III. BEVÖLKERUNGS-, SIEDLUNGS- UND VOLKSKUNDE

81. **Benyskiewicz**, Joachim: Rola powstania wielkopolskiego w utrwaleniu polskiej świadomości narodowej na Babimojszczyźnie. [M. 2 Abb. u. Schriftt.] In: Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej. Dzieje i współczesność. Zielona Góra. 1971. S. 51—56. [D. Bedeut. d. großpoln. Aufstandes f. d. Festigung d. poln. Nationalbewußtseins im Bomster Land.]

82. **Brencz**, Andrzej: Migracje przygraniczne na Ziemi Lubuskiej <1945>. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach. 28. 1972, 5/6. S. 121—137. [Bevölkerungsbewegungen in d. Grenzgebieten d. Landes Lebus i. J. 1945.]

83. **Dominiczak**, Henryk: Przeobrażenia demograficzne w powiecie słubickim w l. 1945—1970. [M. Tab.] In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 4. 1974. S. 155—166. [Bevölkerungsveränderungen im Kr. Frft/O. i. d. J. 1945—70.]

84. **Dulczewski**, Zygmunt: Pszczew. Procesy autochtonizacji ludności. [M. Abb., 23 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Społecz. ziem zach. Po. 1971. S. 29—104. [Betsche. Vorgänge d. „Autochthonisierung“ d. Bevölk.]

85. Brandenburgisches **Geschlechterbuch**. 3. Bearb. v. Kurt Winckelsesser. Limburg: Starke 1972. XXX, 499 S. (Dt. Geschlechterbuch. 160.) Rez.: J. Schultze. Jahrb. f. d. Gesch. Mittel- u. Ostdeutschlands. 21. 1972. S. 459/60.

86. **Ludność** rodzima na Ziemi Lubuskiej. Dzieje i współczesność. (Red.: Wiesław Sauter.) Zielona Góra 1971. 159 S., Abb., Bildn., Faks., Tab. u. Schriftt. [D. bodenbeständige Bevölk. im Lande Lebus. Gesch. u. Gegenwart.] (Zeszyty lubuskie L<ubuskiego> T<ow.> K<ultury>. [Nr] 9.) Rez.: F. Mětsk. Lětopis. Jahres-schr. d. Inst. f. Sorb. Volksforschung. Reihe B, Nr 20. 1973, 2. S. 241/43.

87. **Poprawa**, Bolesław: Rozwój miast i wzrost liczby ludności woj. zielonogórskiego w l. 1946—1968 i w najbliższej przyszłości. [M. zahlr. Diagr. u. Tab.]

sowie Schriftt.] In: Ze studiów nad miejską siecią osadniczą woj. zielonogórskiego. Zielona Góra. 1974. S. 7—44. [D. Entwickl. d. Städte u. d. Zunahme d. Bevölk. d. Woj. Grünberg i. d. J. 1946—68 u. in d. nahen Zukunft.]

88. **Prętki**, Edward: Eksterminacja ludności rodzimej na Ziemi Lubuskiej w l. 1939—1945. [M. Schriftt.] In: Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej. Dzieje i współczesność. Zielona Góra. 1971. S. 83—95. [D. „Ausrottung“ d. bodenständigen Bevölk. im Lande Lebus i. d. J. 1939—45.]

89. **Sauter**, Wiesław: Z dziejów ludności autochtonicznej na Ziemi Lubuskiej. [M. 1 Übersicht u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Ruch lud. na ziemiach zach. i półn. w Polsce Lud. Warsz. 1972. S. 291—308. [Zur Gesch. d. alteingesessenen Bevölk. d. Landes Lebus.]

90. Rada Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa. — **Sulewski**, Wojciech: Polacy nad Odrą i Bałtykiem w walce z Trzecią Rzeszą <1939—1945>. Warsz.: Interpress 1975. 125 S., Schriftt. [Die Polen an Oder u. Ostsee im Kampf gegen d. Dritte Reich, 1939—45.] Rez.: B. Cimała. Kwart. opol. 23. 1977, 1 = Nr 88. S. 114/16.

91. **Zywert**, Józefat: Z problematyki badań nad ludnością cygańską. [M. 1 Übersicht d. Verteilung d. Zigeuner in d. Kreisen d. Woj. Grünberg, 1 weit. Übersicht u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Rocz. lubuski. 7. 1971. S. 229—236. [Zur Problematik d. Forsch. üb. d. Zigeunerbevölk. (im Lande Lebus).]

92. **Albrecht**, Gerhard: Die deutsche Wiederbesiedlung des Kreises Züllichau-Schwiebus u. seiner östlichen Nachbargebiete. E. Ausschnitt aus d. dt. Ostsiedlung. [o. O.] 1971. 56 S. [Mschr.]

93. **Dominiczak**, Henryk: Osadnictwo i stosunki demograficzne w powiecie gubińskim w l. 1945—1960. [M. Abb. u. Tab. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Gubin. Zielona Góra. 1971. S. 47—66. [D. Siedlungsvorgang u. d. Bevölkerungsverhältnisse im Kr. Guben i. d. J. 1945—60.]

94. **Hładkiewicz**, Edward, Wiesław Hładkiewicz: Początki osadnictwa na Ziemi Lubuskiej po 1945 r. In: Wieś współczesna. 19. 1975, 4. S. 112—116. [D. Beginn d. Besiedlungsvorganges im Lande Lebus nach 1945.]

95. Ze **Studiów** nad miejską siecią osadniczą woj. zielonogórskiego. (Red.: Edward Gąsior.) Zielona Góra 1974. 198 S., zahlr. Diagr., Kt.-Sk. u. Tab., Schriftt. [Zu d. Forsch. üb. d. städt. Siedlungsnetz d. Woj. Grünberg.] (Zeszyt Komisji Geogr. Ekonom. Nr 2 = [Prace.] Lubuskie Tow. Nauk. Wyd. Nauk Przyrodn. T. 16.)

96. **Talarczyk**, Stanisław: Dzieje osadnictwa w powiecie Strzelce Krajeńskie. [M. mehr. Abb., zahlr. Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Ziemia strelecko-krajeńska. Zielona Góra. 1972. S. 23—43. [Gesch. d. Besiedl. im Kr. Friedeberg Nm.]

97. **Böhme**, Kurt: Michaelis-Jahrmarkt früher in Sternberg. In: Heimatblatt f. dt. Volksgemeinschaft. 23. 1974, 11. S. 11—12.

98. **Borbor**, Wolfgang: Warum Heimatstube? In: Heimatblatt d. Kr. Soldin <Neumark>. Nr 83. 1971 in 23. S. 5—6.

99. Lubuskie Tow. Nauk. — **Kołodziejska**, Barbara: Rzemiosło garncarskie w Zielonogórskim. Warsz.; Po.: (PWN, Oddz. w Po.) 1973. 210 S., 29 Abb., Schriftt. [D. Töpferhandwerk im Grünberger Land.] Rez.: St. Błaszczuk. Lud. 59. 1975. S. 228/32. Z. Jasiewicz. Kwart. hist. kultury mater. 22. 1974, 2. S. 328/30 [u.] Nadodrze. 17. 1973, 25/26. S. 9.

100. **Kołodziejska**, Barbara: Tradycja a nowoczesność w ludowym rzemiośle Ziemi Lubuskiej. [M. Abb. u. Zeichn.] In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 4. 1974.

- S. 167—182. [Tradition u. Moderne im volkstüml. Handwerk d. Landes Lebus.]
101. **Pujanek, Irena**: Obrzędowość środkowoeuropejska a niektóre jej aspekty na Ziemi Lubuskiej. In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 4. 1974. S. 183—200. [D. mitteleurop. Brauchtum u. einige Aspekte desselben im Lande Lebus.]
102. Mohriner **Sagen**. Nacherzählt v. Wilhelm Kimmritz [u. a.]. [M. zahlr. Abb. u. Sk.] In: Kreis-Kalender f. d. Heimatkreis Königsberg-Neumark. 13. 1965 (1964). S. 63—99.

IV. GESCHICHTE

1. Historische Hilfswissenschaften, Quellen

103. Tow. Przyj. Muzeum. — **Fudalej, Aleksander**: Herby miast woj. zielonogórskiego. Nowa Sól 1974. 104 S., Abb., Schriftt., dt. u. franz. Zsfass. [Die Stadtwappen d. Woj. Grünberg.] Rez.: St. Dąbrowski. Prz. lubuski. 5. 1975, 1. S. 153/55.
104. **Szczegół, Hieronim**: O potrzebie syntezy dziejów Ziemi Lubuskiej. In: Prz. lubuski. 1. 1971, Juni. S. 30—40. [D. Notwendigkeit e. Synthese d. Gesch. d. Landes Lebus.]
105. **Harnisch, Hartmut**: Quellen zur Agrargeschichte Brandenburgs in der Epoche des Kapitalismus. In: Archivmitteilungen. 21. 1971. S. 55—60; 109—112. [Akten d. Gutsarchive, Nachlässe versch. Persönlichkeiten u. a.]
106. **Lehmann, Rudolf**: Quellen zur Geschichte der Niederlausitz. 1. Köln; Wien: Böhlau 1972. X, 288 S. (Mitteldt. Forsch. 68, 1.) Rez.: J. Schultze. Jahrb. f. d. Gesch. Mittel- u. Ostdeutschlands. 22. 1973. S. 385. W. Vogel. Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 24. 1973. S. 129/30.
107. **Szczegół, Hieronim**: Źródła do początków władzy ludowej na Ziemi Lubuskiej 1945—1947. Wybór i oprac. ... Po.: (PWN) 1971. XXI, 258 S., Tab., Schriftt. [Quellen zu d. Anfängen d. (poln.) Volksherrschaft im Lande Lebus i. d. J. 1945—47.] (Dokumenty i mat. [2.] — Lubuskie Tow. Nauk.) Rez.: Biuletyn Wojsk. Służby Archiwalnej. Nr 5. 1973. S. 181/82. B. Maciejewski. Nowe książki. 1972, 15. S. 54/55.

2. Vorgeschichte

108. **Buck, Dietmar-Wilfried**: Siedlungswesen u. gesellschaftliche Verhältnisse bei den Stämmen der frühzeitlichen Billendorfer Gruppe. In: EAZ. Ethnograph.-archäolog. Zeitschr. 14. 1973, 3. S. 385—423.
109. **Dąbrowski, Edward**: Dotychczasowe wyniki badań archeologicznych w Osiecznicy i Białogórze, pow. Krosno Odrz. na tle niektórych zagadnień z pogranicza późnego okresu rzymskiego i początków wczesnego średniowiecza. [M. Abb. u. Zeichn.] In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 2. 1971. S. 39—82. [D. bisherigen Ergebn. d. vorgeschichtl. Forsch. in Güntersberg u. Weißenberg, Kr. Crossen/O., auf Grund einiger Fragen aus d. (ostbrandenburgisch-großpoln.) Grenzgebiet d. spätröm. Zeit u. d. Beginn d. Frühmittelalters.]
110. **Domański, Grzegorz**: Luboszyce — zespół stanowisk (archeologicznych). [M. Abb. u. Kt.-Sk.] In: Z Otchłani wieków. 38. 1972, 1. S. 16—21. [Liebesitz (b. Sommerfeld), ein Komplex vorgeschichtlicher Fundstellen.]
111. **Grünitz, Paul**, Paul Karge: Neue vorgeschichtliche Fundstellen. In: Gubener Heimatkalender. 16. 1971. S. 76—78.

112. **Kołodziejski**, Adam: Problematyka kultur okresu halsztackiego na Ziemi Lubuskiej. Badania Działu Ochrony Zabytków Archeologicznych Muzeum Ziemi Lubuskiej. In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 4. 1974. S. 67—105. [D. Problematik d. Kulturen d. Hallstattzeit im Lande Lebus. Forsch. d. Abt. f. d. Schutz Vorgeschichtl. Denkmäler d. Museums d. Landes Lebus (in Grünberg).]
113. **Kwapiński**, Marian: Z problematyki klasyfikacji kulturowej wczesnej epoki brązu na Ziemi Lubuskiej. [M. Zeichn.] In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 4. 1974. S. 25—39. [Zur Problematik d. kult. Klassifizierung d. frühen Bronzezeit im Lande Lebus.]
114. **Leube**, Achim: Spätkaiserzeitliche Drehscheibenkeramik aus dem östlichen Brandenburg. In: Ausgrabungen u. Funde. 17. 1972, 3. S. 142—147.
115. **Malinowska** [-Łazarczyk], Helena: Badania archeologiczne na cmentarzysku w Cedyni w l. 1967—1969. [M. Abb. a. Taf., Zeichn. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Mat. zach.-pom. 15. 1969 (1971). S. 111—159. [M. dt. Zsfass.: Archäologische Forschungen auf dem Gräberfeld in Cedynia [Zehden] i. d. J. 1967—1969. S. 148.]
116. **Müller**, Adriaan v.: Gesicherte Spuren. Aus d. frühen Vergang. d. Mark Brandenburg. Bln: Heßling 1972, 119 S., 34 Abb., 64 Taf. Rez.: W. Vogel. Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 24. 1974. S. 146.
117. **Porzeziński**, Antoni: Wstępne wyniki badań na osadzie wczesnośredniowiecznej w Dziedzicach, pow. Myślibórz. [M. 1 Faltzeichn. u. zahlr. Zeichn., teils a. Taf., sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Mat. zach.-pom. 15. 1969 (1971). S. 69—102. [M. dt. Zsfass.: Die ersten Forschungsergebnisse auf der frühmittelalterlichen Siedlung in Dziedzice [Deetz], Kreis Myślibórz [Soldin]. S. 90—92.]
118. **Porzeziński**, Antoni: Wstępne wyniki badań na osadzie wczesnośredniowiecznej w Dziedzicach, pow. Myślibórz, w 1970 r. [M. zahlr. Zeichn., teils a. Taf., u. Tab. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Mat. zach.-pom. 17. 1971 (1973). S. 97—112. [M. dt. Zsfass.: Die ersten Ergebnisse über Forschungen in der frühmittelalterlichen Siedlung in Dziedzice [Deetz], Kreis Myślibórz [Soldin] im Jahre 1970. S. 106.]

3. Politische Geschichte

119. **Berlin** u. Brandenburg. Hrsg. v. Gerd Heinrich. (Mitarbeiter: Peter Baumgart, Eberhard Bohm, Rudolf Lehmann, Herbert Ludat, Manfred Stürzbecher [u. v. a.]) Stg.: Alfred Kröner Verl. (1973). LXXXV, 563 S., 10 Kt., 15 Stadtpl., 4 Stammtaf., 311.) Rez.: B. B. Ostdt. Lit.-Anz. 19. 1973, 3. S. 95. H. Walther. Gesch. u. Gegenwart d. Bezirkes Cottbus Nr 9. 1975. S. 236/38.
120. **Czacharowski**, Antoni: Pogranicze Nowej Marchii z Pomorzem Zachodnim w XII—XVII w. In: Dzieje powiatu świdwińskiego. Po. 1973. S. 59—118. [D. Grenzgebiet d. Neumark zu Hinterpommern im 12.—17. Jh.]
121. **Z dziejów wojennych Pomorza Zachodniego, Cedynia 972 — Siekierki 1945.** Praca zbior. pod red. Benona Miśkiewicza. Po.: Wyd. Pozn. 1972. 285 S., zahlr. Abb., Diagr., Faltkt., Tab., Zeichn., Schriftt. [Aus d. Kriegsgesch. Pommerns. Zehden 972 — Zäckerick 1945.] Rez.: H. Kroczyński. Roczn. kosal. Nr 9. 1973 (1974). S. 208/13. St. Herbst. Zapiski histor. 39. 1974, 1. S. 110/11. B. Wachowiak. Roczn. histor. 40. 1974. S. 224/26.
122. **Holmsten**, Georg: Brandenburg. Gesch. d. Mark, ihrer Städte u. Regenten. Bln: Haude u. Spener'sche Verlagsbuchhandl. 1973. 120 S., 16 Abb. a. 8 Taf., 1 Kt. (Berlinische Reminiszenzen. 37.) Rez.: H. M(arzian). Ostdt. Lit.-Anz. 19. 1973, 6. S. 196/97.
123. **Korc**, Władysław: Studia z dziejów Ziemi Lubuskiej. Zielona Góra: (Lubuskie Tow. Nauk.) 1971. 314 S., Abb., Kt., Tab., Schriftt., dt. Zsfass. [Unter-

suchungen z. Gesch. d. Landes Lebus.] Rez.: Zb. Wielgosz. Nadodrze. 16. 1972, 26/27. S. 9. L. Ludorowski. Prz. lubuski. 2. 1972, 1. S. 155/58.

124. **Korcz**, Władysław: Tradycje związków Wielkopolski z ziemiami zachodnimi. [M. Tab.] In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 3. 1972. S. 5—13. [Traditionen d. Bezieh. Großpolens zu d. Westgebieten.]

125. **Labuda**, Gerard: Polska granica zachodnia. Tysiąc lat dz. politycznych. Po. 1971. 452 S., 11 Kt., 40 Taf. [D. poln. Westgrenze. 1000 Jahre polit. Gesch.] Rez.: Fr. Hawranek [i] J. Kokot. Zapiski histor. 38. 1973, 3. S. 133/37. K. Myśliński. Studia histor. Slavo-Germanica. 4. 1975. S. 137/41.

126. **Labuda**, Gerard: Polska granica zachodnia. Tysiąc lat dziejów politycznych. (Wyd. 2. Po.:) Wyd. Pozn. 1974. 471 S., Abb., Kt., Tab., 31 Taf., Schriftt., engl. Zsfass., russ. Inhaltsverz. [D. poln. Westgrenze. 1000 Jahre polit. Gesch. 2. Aufl.]

127. **Filipowiak**, Władysław: Gospodarcze i polityczne znaczenie Cedyni w początkach państwowości polskiej. In: 1000 [Tysiąc] lat dz. oręża pol. Cedynia-Siekierki. Szcz. 1973. S. 13—53. [D. wirtschaftl. u. polit. Bedeut. v. Zehden a. d. O. am Beginn d. poln. Staatswesens.]

128. **Kossmann**, Oskar: Deutschland u. Polen um das Jahr 1000. Gedanken zu e. Buch v. Herbert Ludat. [M. Schriftt. i. d. Anm. u. engl. Zsfass.] In: ZfO. 21. 1972, 3. S. 401—466. Rez.: T. J. (Jerzy Topolski). Studia histor. Slavo-Germanica. 5. 1976. S. 251/52.

129. **Labuda**, Gerhard: Zajęcie Ziemi Lubuskiej przez margrabiów brandenburskich w połowie XIII w. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Śl. kwart. histor. Sob. 28. 1973. S. 311—321. [M. dt. Zsfass.:] Die Inbesitznahme der Landschaft Lebus durch die Brandenburger Markgrafen in der Mitte des 13. Jh. S. 321—322.

130. **Ludat**, Herbert: An Elbe u. Oder um das Jahr 1000. Skizzen z. Politik d. Ottonenreiches u. d. slavischen Mächte in Mitteleuropa. Köln; Wien: Böhlau 1971. IX, 210 S., 5 Faltaf., 1 Kt. Rez.: K. Myśliński. Studia histor. Slavo-Germanica. Nr 2. 1973. S. 155/60. O. Kossmann. ZfO. 21. 1972, 3. S. 401/66. W. Vogel. Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 23. 1972. S. 162. Cs. Kenéz. Ostdt. Lit.-Anz. 18. 1972, 2. S. 50/51.

131. **Rymar**, Edward: Opactwo cysterskie w Bierzwniku. <Rozwój uposażenia i osadnictwa.> (The Cistercian Abbey at Bierzwnik [Marienwalde b. Arnsvalde]. <Materials concerning the history of endowment and colonisation.> [M. 2 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zach.-pom. 16. 1972, 3. S. 37—62.

132. **Berlin** u. die Provinz Brandenburg im 19. u. 20. Jh. Hrsg. v. Hans Herzfeld unt. Mitwirk. v. Gerd Heinrich. Bln: Walter de Gruyter 1968. 1034 S., 1 Kt. (Veröffentl. d. Histor. Komm. zu Bln b. Friedr.-Meinecke-Inst. d. Freien Univ. Bln. 25.) Rez.: Ostdt. Lit.-Anz. 14. 1968, 6. S. 227.

133. **Benyskiewicz**, Joachim: Powstanie wielkopolskie na Ziemi Lubuskiej. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. lubuski. 7. 1971. S. 19—32. [D. großpoln. Aufstand im Lande Lebus.]

134. **Cabaj**, Józef: Kronika powiatu strzelecko-krajeńskiego 1945—1970. In: Ziemia strzelecko-krajeńska. Zielona Góra. 1972. S. 127—146. [Chronik d. Kr. Friedeberg Nm. 1945—70.]

135. **Cabaj**, Józef: Ze wspomnień pionierów powiatu strzelecko-krajeńskiego. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Ziemia strzelecko-krajeńska. Zielona Góra. 1972. S. 103—115. [Aus d. Erinn. v. Pionieren d. Kr. Friedeberg Nm.]

136. **Dominiczak**, Henryk: Polska i jej granice zachodnie na forum międzynarodowym w l. 1914—1919. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. lubuski. 7. 1971. S. 89—109. [Polen u. seine Westgrenzen vor d. internat. Forum i. d. J. 1914—19.]
137. **Wojsk. Inst. Histor. Zakład IV Hist. Lud. Wojska Pol. po 1945 r. — Dominiczak**, Henryk: Wróciliśmy na Ziemię Lubuską. Udział Wojska Pol. w zasiedleniu i zagospodarowaniu Ziemi Lubuskiej 1945—1948. (Warsz.:) Wyd. Minist. Obrony Nar. (1974). 208 S., zahlr. Abb., Kt.-Sk., 15 Tab., Schriftt. i. d. Anm. u. S. 205—209. [Wir sind in d. Land Lebus zurückgekehrt. D. Anteil d. Poln. Armee an d. Besiedlung u. Bewirtschaftung d. Landes Lebus i. d. J. 1945—48.] (Hist. powojenna Lud. Wojska Pol.) Rez.: (kł.) WTK. Tyg. katolików. 1974, 26. S. 9. Br. Gralak. Śl. kwart. histor. Sob. 30. 1975, 1. S. 97/99. B. Woszczyński. Nowe książki. 1975, 2. S. 25/28.
138. **Kaczmarek**, Kazimierz: Na łużyckim szlaku. Warsz.: KiW 1973. 146 S., Abb., Bildn., Kt., 5 Taf. [Auf d. Marsch durch die Lausitz.] (Bibl. pamięci pokoleń. — Rada Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa.) Rez.: K. Przybysz. Nowe książki. 1974, 15. S. 64/65.
139. **Korcz**, Władysław: Początki władzy ludowej na ziemiach pogranicza lubusko-wielkopolskiego w l. 1945—1950. 1. [M. mehr. Übersichten u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. lubuski. 8. 1973 (1974). S. 167—208. [D. Anfänge d. Volksherrschaft im ostbrandenburgisch-großpoln. Grenzgebiet i. d. J. 1945—50. 1.]
140. **Lemiesz**, Wiktor: Z dziejów antyfaszystowskiego ruchu oporu na Środkowym Nadodrzu 1933—1945. Warsz.: (KiW) 1973. 196 S., Abb., Bildn., Schriftt. [Zur Gesch. d. antifaschist. Widerstandsbewegung im mittl. Odergebiet 1933—45.] Rez.: M. Rymuszko. Prawo i życie. 19. 1974, S. 12. B. Kres. Prz. lubuski. 4. 1974, 3/4 (1975). S. 205/09. J. Wąsicki. Roczn. lubuski. 10. 1978. S. 429/32.
141. **Oleksiński**, Jerzy: Duchowieństwo katolickie Ziemi Lubuskiej wobec powstania w świetle nieznanych dokumentów [dot. powstania wielkopol. 1918/19 r.]. In: Novum. 1974, 1. S. 19—31. [D. Einstellung d. Geistlichkeit d. Landes Lebus z. (großpoln.) Aufstand (1918/19) im Lichte unbekannter Dokumente.]
142. **Pietrzak**, Marian: Początki kształtowania się polskiej administracji i życia politycznego na terenie powiatu Strzelce Krajeńskie. [M. Abb., Bildn., 1 Faks. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Ziemia strzelecko-krajeńska. Zielona Góra. 1972. S. 79—102. [D. Anfänge d. Entsteh. d. poln. Verw. u. d. polit. Lebens im Bereich d. Kreises Friedeberg Nm.]
143. **Pietrzak**, Marian: Powstanie i rozwój organizacyjny Polskiej Partii Robotniczej na Ziemi Lubuskiej <1945—1948>. In: Prz. lubuski. 3. 1973, 4 (1974). S. 3—22. [D. Entsteh. u. organisat. Entwickl. d. Poln. Arbeiterpartei im Lande Lebus, 1945—48.]
144. **Sauter**, Wiesław: Z przeszłości Babimojszczyzny. [M. 2 Bildn. u. Schriftt.] In: Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej. Dzieje i współczesność. Zielona Góra. 1971. S. 29—36. [Aus d. Gesch. d. Bomster Landes. (20. Jh.)]
145. **Szczegół**, Hieronim: Narodziny władzy ludowej w powiecie gubińskim i początki życia społeczno-politycznego w l. 1945—1946. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Gubin. Zielona Góra. 1971. S. 67—80. [D. Entsteh. d. (poln.) Volksherrschaft im Kr. Guben u. d. Beginn d. sozialpolit. Lebens i. d. J. 1945—46.]
146. **Szczegół**, Hieronim: Pierwszy okres działalności Ekspozytury Urzędu Wojew. Poznańskiego w Gorzowie Wielkopolskim <listopad 1946 — marzec 1947>. [M. Übersichten.] In: H. Szczegół, Źródła do początków władzy ludowej na Ziemi Lubuskiej 1945—1947. Zielona Góra. 1971. S. 191—256. [D. erste Ab-

schnitt d. Tätigkeit d. Außenstelle d. Posener Woj.-Amtes in Landsberg/W., Nov. 1946—März 1947.]

147. **Szczegół**a, Hieronim: Okres tworzenia polskiej administracji <luty-czerwiec 1945> (na Ziemi Lubuskiej). In: H. Szczegół, Źródła do początków władzy ludowej na Ziemi Lubuskiej 1945—1947. Zielona Góra. 1971. S. 1—81. [D. Zeit d. Entsteh. d. poln. Verw. im Lande Lebus, Febr.—Juni 1945.]

148. **Szczegół**a, Hieronim: Rozwój organizacyjny P(olskiej) Z(jednoczonej) P(artii) R(obotniczej) w woj. zielonogórskim w l. 1950—1960. [M. Tab.] In: Zesz. nauk. (Wyższa Szkoła Inżynierska im. Jurijsa Gagarina w Zielonej Górze.) Nr 16 = Nauki społ.-polit. Nr 3. 1973 (1974). S. 55—68. [D. organisat. Entwickl. d. Poln. Verein. Arbeiterpartei in d. Woj. Grünberg i. d. J. 1950—60.]

V. ORTSGESCHICHTE

149. Lemiesz, Wiktor: Z dziejów germanizacji Chwalimia. [M. 1 Faks. u. Schriftt.] In: Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej. Dzieje i współczesność. Zielona Góra. 1971. S. 37 ff. [Zur Gesch. d. Germanisierung d. Gemeinde **Alt-reben** (Chwalim).]

150. Neumann, Franz [u. a.]: **Bärwalde**-Neumark. In: Heimatzeitung Kreis Königsberg-Neumark. 23. 1972, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 11.

151. Köpnick: **Butterfelde** (b. Mohrin) in sechs Jahrhunderten. [M. 2 Abb.] In: Kreis-Kalender f. d. Heimatkreis Königsberg-Neumark. 23. 1975 (1974). S. 50—55.

152. Kluge, Otto: **Christianstadt**-Naumburg. D. Gesch. d. Boberstädte. [M. Abb., Bildn. u. Kt.-Sk.] In: Sorauer Heimatblatt. 20. 1971, S. 2—8 u. S. 10—11. 21. 1972, S. 1—4 u. S. 6—8 u. S. 12.22. 1973, S. 2—12.23. 1974, S. 1—3 u. S. 5—10.24. 1975, S. 1 u. S. 5—11.

153. Lubuskie Tow. Nauk. — Muszyński, Jan: Krosno Odrzańskie. Przeszłość i teraźniejszość. Warsz.: PWN 1972. 205 S., Abb., Tab., dt. Zsfass., Schriftt. i. d. Anm. [**Crossen**/O. Vergang. u. Gegenwart.]

154. Berkholz, Erna: **Drossen** im Sternberger Land. [M. Abb.] In: Heimatblatt f. dt. Volksgemeinschaft. 22. 1973, 7. S. 10—11; 8/9. S. 5—6; 10. S. 8—9; 11. S. 2—3.

155. Zimmermann, Th.: Die **Eichhorn-Mühle** (b. Grüneberg, Kr. Königsberg Nm.). [M. 6 Abb. u. 1 Kt.-Sk.] In: Kreis-Kalender f. d. Heimatkreis Königsberg-Neumark. 23. 1975 (1974). S. 6—32.

156. Huth, Ernst Walter: Die Entstehung u. Entwicklung der Stadt **Frankfurt** <Oder> u. ihr Kulturbild vom 13. bis 17. Jh. auf Grund archäologischer Befunde. Halle, Univ., Philos. Fak., Diss. 1971. Bd 1: 114 gez. Bl.; Bd 2: gez. Bl. 115—249; Bd 3: gez. Bl. 250—425; Abb., Anl.

157. Huth, Ernst Walter: Die Entstehung u. Entwicklung der Stadt **Frankfurt** [Oder] u. ihr Kulturbild vom 13. bis zum frühen 17. Jh. auf Grund archäologischer Befunde. In: EAZ. Ethnograph.-archäolog. Zeitschr. 14. 1973, 1. S. 135—149.

158. Stüm(bke, Heinrich), (Gerd) Hei(nrich): **Frankfurt**/O. <Stadttr.> [M. 1 Sk. u. Schriftt.] In: Berlin u. Brandenburg. Hrsg. v. G. Heinrich. Stg. 1973. S. 177—185.

159. Muszyński, Jan: Strzelce Krajeńskie. Geneza i rozwój przestrzenny miasta. [M. 2 Abb., 1 Faks. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Ziemia strzelecko-krajeńska. Zielona Góra. 1972. S. 45—54. [**Friedeberg** Nm. Ursprung u. räuml. Entwickl. d. Stadt.]

160. Worobiec, Antoni: Strzelce Krajeńskie. Zielona Góra: Wojew. Ośrodek Informac. Turyst. 1971. 20 S., Abb., Kt. [**Friedeberg** Nm. (Führer).]

161. Scheibel: Historische Nachrichten über Dorf u. Stadt **Gassen**. [M. Abb.] In: Sorauer Heimatblatt. 22. 1973, 7/8. S. 11—12; 11. S. 9—10; 12. S. 7.

162. Lubuskie Tow. Kultury. — Gubin. (Red.: Wiesław Sauter.) Zielona Góra 1971. 187 S., Abb., Tab., Schriftt. [**Guben.**] (Zeszyty lubuskie LTK. Nr 11.) Rez.: Fr. Mětsk. Lětopis. Jahresschr. d. Inst. f. Sorb. Volksforschung. Reihe B, Nr 22. 1975, 2. S. 216/18.
163. Kowalski, Stanisław: Geneza i rozwój przestrzenny Gubina. [M. 4 Abb. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Gubin. Zielona Góra. 1971. S. 7—24. [Ursprung u. räuml. Entwickl. d. Stadt **Guben.**]
164. Füllborn, Max, H(ans)-G(eorg) Rudolph: Aus der Geschichte von **Hermisdorf** im Kreise Sorau. [M. Abb., 1 Lagepl. u. 1 Wappenabb.] In: Sorauer Heimatblatt. 20. 1971, 9. S. 9—12; 10. S. 7—8; 11. S. 12—14; 12. S. 10—11.
165. Bau(mgart, Peter): **Küstrin** <Kr. Königsberg>. [M. 1 Kt.-Sk. u. Schriftt.] In: Berlin u. Brandenburg. Hrsg. v. G. Heinrich. Stg. 1973. S. 441—444.
166. Sch(ultze), J(ohannes): **Landsberg**/Warthe. [M. 1 Kt.-Sk. u. Schriftt.] In: Berlin u. Brandenburg. Hrsg. v. G. Heinrich. Stg. 1973. S. 446—448.
167. Burszta, Józef: Wieś lubuska. Na podstawie badań wsi Głuchowo i Łęgowo. [M. Abb. u. 13 Tab. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Społecz. ziem zach. Po. 1971. S. 105—149. [D. Dorf d. Landes Lebus a. Gr. d. Forsch. üb. d. Dörfer Woxfelde (b. Züllichau) u. **Lang Heinersdorf** (b. Schwiebus).]
168. Krüger, Gerhard: Aus **Mohrins** Vergangenheit. [M. Abb.] In: Heimatzeitung Kreis Königsberg-Neumark. 24. 1973, 1. 2. 3. 4. 5.
169. Kühlmann, Hugo: Ein Rundgang durch die Stadt **Neudamm**. [M. 20 Abb.] In: Kreis-Kalender f. d. Heimatkreis Königsberg-Neumark. 23. 1975 (1974). S. 58—87. [Aus:] Neudamm. D. Industrie- u. Handelsstadt d. nordwestl. Neumark.
170. Schwärzel, Erich: Beiträge zur Geschichte von **Teuplitz**. [M. Abb.] In: Sorauer Heimatblatt. 22. 1973, 2 S. 8; 3. S. 10—11; 7/8. S. 17—18; 9. S. 9.23. 1974, 4. S. 11; 6. S. 12; 7/8. S. 17—18; 9. S. 8; 10. S. 11; 11. S. 10.
171. Schwärzel, Erich: Das Dorf **Zelz** an der Neiße. [M. mehr. Abb.] In: Sorauer Heimatblatt. 21. 1972, 9. S. 10—11.22. 1973, 4. S. 10; 23. 1974, 3. S. 11—12.

VI. WIRTSCHAFT; SOZIALGESCHICHTE; GESUNDHEITSWESEN; SPORT

172. **Helbig**, Herbert: Gesellschaft u. Wirtschaft der Mark Brandenburg im Mittelalter. Bln: de Gruyter 1973. VIII, 195 S., 2 Kt. (Veröffentl. d. Histor. Komm. zu Bln. 41.) Rez.: G. Küchler. Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 25. 1974. S. 193/95.
173. Wojew. Kom. Frontu Jedności Narodu w Zielonej Górze. — **Inicjatywy** i doświadczenia. Zielona Góra 1971. 46 S. [Initiativen u. Erfahr., hrsg. v. Woj.-Komitee d. Nat. Einheitsfront in Grünberg. (Beitr. v. Plenum d. Woj.-Kom. d. Front f. d. Einheit d. Volkes, 9. X. 1971 in Grünberg.)]
174. Prez. Wojew. Rady Nar. w Zielonej Górze. — **Kierunki** i zadania rozwoju społeczno-gospodarczego woj. zielonogórskiego w l. 1971—1975. Mat. do dyskusji przed VI zjazdem PZPR. (Zielona Góra 1971.) 23 S. [Tendenzen u. Aufgaben d. sozialen u. wirtsch. Entwickl. d. Woj. Grünberg i. d. J. 1971—75. Beitr. z. Diskussion vor d. 6. Kongreß d. Verein. Poln. Arbeiterpartei.] (Gazeta zielonogórska. Dod.)
175. **Netzel**, Andrzej: Z problematyki gospodarczej ludności rodzimej na Ziemi Lubuskiej. [M. 1 Abb. u. Schriftt.] In: Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej. Dzieje i współczesność. Zielona Góra. 1971. S. 109—116. [Zur wirtschaftl. Problematik d. alteingewonnenen Bevolk. d. Landes Lebus.]
176. **Szczegóła**, Hieronim: Odbudowa życia gospodarczego na Ziemi Lubuskiej

w l. 1945—1948. [M. Tab.] In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 2. 1971. S. 135—149.
[D. Wiederaufbau d. Wirtschaftslebens im Lande Lebus i. d. J. 1945—48.]

177. **Grabowska**, Grażyna, Kazimierz Syrkiewicz, Alina Zembaczyńska: Gospodarstwa wdrożeniowe w woj. zielonogórskim 1969—1972. Red.: Andrzej Zembaczyński. Zielona Góra 1974. 46 S. [Mustergüter in d. Woj. Grünberg, 1969—72.]
178. Wojew. Roln. Zakład Doświadczalny Kalsk. — **Kubalik**, Henryk, Krystyna Kubalik: Powiat Żary. Zielona Góra 1971. 76 S., Kt., Tab. [D. Kreis Sorau. (Betr. d. Düngung d. Böden.)] (Zasobność i potrzeby nawozowe gleb woj. zielonogórskiego. Cz. 13.)

179. **Smoleń**, Bronisław: Aktualne problemy rozwoju rolnictwa w woj. zielonogórskim. In: Prz. lubuski. 3. 1973, 2. S. 49—58. [Aktuelle Probleme d. Entwickl. d. Landwirtschaft in d. Woj. Grünberg.]

180. **Kluge**, Otto: Der Weinbau in Christianstadt. In: Sorauer Heimatblatt. 20. 1971, 5. 6. 7. 8. 10.

181. **Kres**, Bogdan: Z badań nad genezą i rozwojem uprawy winnej latorośli na terenach woj. zielonogórskiego. [M. Abb., Tab. u. Zeichn.] In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 2. 1971. S. 181—206. [Zu d. Forsch. üb. d. Entsteh. u. Entwickl. d. Anbaues d. Weinstockschößlings in d. Woj. Grünberg.]

182. Lubuskie Tow. Nauk. w Zielonej Górze. — **Kres**, Bogdan: Winiarstwo na Ziemi Lubuskiej. Po.: UAM 1972. 218 S., 68 Abb., 34 Tab., Schriftt. [M. engl. u. dt. Zsfass.:] Die Entwicklung der Weinindustrie auf dem Gebiet des heutigen Bezirks Zielona Góra [Grünberg]. S. 211—216. Rez.: M. Żurowski. Prz. lubuski. 5. 1975, 2/3 (1976). S. 170/77.

183. **Böhme**, Kurt: Die Eisenhämmer in der Neumark unt. bes. Berücks. des Pleiskehammers bei Döbbernitz im Kr. Weststernberg. [M. 1 Abb.] In: Heimatblatt f. dt. Volksgemeinschaft. 24. 1975, 7/8. S. 5—6.

184. **Korcz**, Władysław: Z dziejów Towarzystwa Polskich Rzemieślników w Zielonej Górze. In: Nadodrze. 17. 1973, 14. S. 7—8. [Zur Gesch. d. Polnischen Handwerkervereins in Grünberg.]

185. Lubuskie Tow. Nauk. — **Korcz**, Władysław: Historia Towarzystwa Polskich Rzemieślników w Zielonej Górze. Zielona Góra 1973. 97 S., Abb., Bildn. [Gesch. d. Poln. Handwerkervereins. (Betr. d. 19./20. Jh.)]

186. Die **Leinenindustrie** in Sorau. <1.> J. G. Frenzel GmbH, Sorau. [M. Abb. u. 3 Bildn.] In: Sorauer Heimatblatt. 23. 1974, 11. S. 5—6; 12. S. 5—6.

187. **Polus**, Ryszard: Formy przestrzennej koncentracji przemysłu. [M. 2 Tab. u. Schriftt.] In: Ze studiów nad miejską siecią osadniczą woj. zielonogórskiego. Zielona Góra. 1974. S. 141—160. [Möglichkeiten d. räuml. Industriekonzentration. (Betr. u. a. d. Woj. Grünberg.)]

188. **Rudolph**, Hans-Georg: Vom geplanten Eisenhammer auf dem Rätisch bei Christianstadt a. B. In: Sorauer Heimatblatt. 21. 1972, 6. S. 9—10; 7. S. 10—11; 8. S. 10—11.

199. **Fitzky**, Wilhelm: Küstrins Ausfallstraßen. [M. 4 Abb.] In: Kreis-Kalender f. d. Heimatkreis Königsberg-Neumark. 23. 1975 (1974). S. 109—115.

200. **Krause**, G(eorg): Die Warthebrücke bei Fichtwerder war die längste Brücke Deutschlands. [M. 1 Abb.] In: Heimatblatt f. dt. Volksgemeinschaft. 23. 1974, 9. S. 5—6.

201. **Kres**, Bogdan: Eksport wina gubińskiego w XV—XVIII w. [M. Tab.] In:

Zielonogórskie zesz. muzealne. 4. 1974. S. 139—146. [D. Weinausfuhr d. Gubener Landes im 15.—18. Jh.]

202. **Lehmann**, Rudolf: Zur Geschichte der Verkehrsstraßen in der Niederlausitz bis zum Ausgang des 18. Jh. [M. zahlr. Schriftt. i. d. Anm.] In: Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 25. 1974. S. 49—91. Rez.: Fr. Redlich. Gesch. u. Gegenwart d. Bez. Cottbus. Nr 10. 1976. S. 157.

203. **Pätz**, Edith: Die räumliche Entwicklung des Straßennetzes in Brandenburg seit dem Beginn des Chausseebaues. E. histor.-geograph. Betracht. Potsdam 1972. [1.] 251 gez. Bl. 2. Anl. Potsdam, Pädagog. Hochschule. Histor.-Philolog. Fak., Diss. 1972.

204. **Dulczewski**, Zygmunt: Socjologiczne studium porównawcze o Ziemi Lubuskiej. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Społecz. ziem zach. Po. 1971. S. 7—28. [Vergleichende soziolog. Studien üb. d. Land Lebus.]

205. **Förster**, F(rank): Die Arbeiterbewegung in der Lausitz. [M. Abb. u. Faks. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: J. Sołta [u.] H. Zwahr, Gesch. der Sorben. Bd 2. Bautzen 1974. S. 184—190; 250—256; 290—294.

206. **Gebhardt**, Margarete: Aus alten Akten des Bäckergerwerbes (in Sorau). [M. 1 Abb.] In: Sorauer Heimatblatt. 22. 1973, 1. S. 7—9.

207. **Kopij**, Marian, Witold Rakowski: Rozwój małych miast woj. zielonogórskiego w opinii ich mieszkańców. [M. 20 Tab., 14 Zeichn., darunter Kt.-Sk., u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. lubuski. 7. 1971. S. 185—227. [D. Entwickl. d. Kleinstädte d. Woj. Grünberg im Urteil ihrer Bewohner.]

208. **Krzykała**, Franciszek: Z badań nad przeobrażeniami społecznymi i kształtowaniem się więzi lokalnej i regionalnej wśród mieszkańców Kostrzyna nad Odrą. [M. zahlr. Abb. u. 12 Tab. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Społecz. ziem zach. Po. 1971. S. 150—212. [Zu d. Forsch. üb. d. sozialen Veränderungen u. d. Entstehen e. lokalen u. landschaftl. Bindung b. d. Einwohnern v. Küstrin/O.]

209. **Lalik**, Tadeusz: Miasto i wieś w Marchii Brandenburskiej w drugiej połowie XIV w. [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Zapiski histor. 36. 1971, 4. S. 133—139. [Stadt u. Land d. Mark Brandenburg in d. zweiten Hälfte d. 14. Jh.]

210. **Piasny**, Janusz: Niektóre wskaźniki zmian poziomu życiowego ludności na Ziemi Lubuskiej. [M. 10 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Roczn. lubuski. 7. 1971. S. 47—77. [Einige Anzeichen f. d. Veränderungen d. Lebensstandards d. Bevölk. im Lande Lebus.] [Nebst] Aneks [Anh.] = 16 Tab. S. 78—87.

211. **Pietrzak**, Marian: Geneza zjednoczenia ruchu robotniczego na Ziemi Lubuskiej. In: Droga do jedności pol. ruchu robotn. Nr 15. Warsz. 1974. S. 253—261. [D. Verlauf d. Zsfassung d. Arbeiterbewegung im Lande Lebus.]

212. **Rudolph**, Hans-Georg: Aus der Zeit der Zünfte in unserer Stadt. (Christiansstadt — Naumburg.) In: Sorauer Heimatblatt. 23. 1974, 7/8. S. 16—17.

213. **Sauter**, Wiesław: Awans kulturalny i społeczny ludności autochtonicznej w Polsce Ludowej. [M. Abb. u. Schriftt.] In: Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej. Dzieje i współczesność. Zielona Góra. 1971. S. 117—124. [D. kult. u. soziale Förderung d. bodenständigen Bevölk. in Volkspolen. (Betr. d. Land Lebus.)]

214. **Społeczeństwo** ziem zachodnich. Studium porównawcze wyników badań socjologicznych w woj. zielonogórskim w l. 1958—1960 i 1968—1970. Praca zbior. pod red. Zygmunta Dulczewskiego. Po. 1971. 259 S., Abb., Tab., Schriftt. [D. Bevölk. d. (poln.) Westgebiete. E. vergleichende Untersuch. üb. d. Ergebn. d. soziolog. Forsch. in d. Woj. Grünberg i. d. J. 1958—1960 u. 1968—70.] (Ziemie zach. Studia i mat. Nr 13. — Inst. Zach.) Rez.: W. Maas. ZfO. 23. 1974, 4. S. 729/30. St. Lasek. Prz. zach.-pom. 16. 1972, 1. S. 179/82.

215. Lubuskie Tow. Nauk. w Zielonej Górze. — **Szczegół**a, Hieronim: Przeobrażenia ustrojowo-społeczne na Ziemi Lubuskiej w l. 1945—1947. Po. 1971. 249 S., Tab., Schriftt., dt. Zsfass. [Strukturelle u. soziale Veränderungen im Lande Lebus i. d. J. 1945—47.] ([Prace Wyd. Filozof.-histor.] Ser.: Historia. Nr 41. — Uniw. im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.)

216. **Stürzbecher**, Manfred: Zur Geschichte der medizinischen Versorgung der Bevölkerung im Kreise Züllichau-Schwiebus im 19. u. 20. Jh. In: Brandenburgische Jahrhunderte. Festgabe f. Johannes Schultze z. 90. Geb. Bln. 1971. S. 201—218. Rez.: G. Küchler. Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 24. 1973. S. 134.

217. **Więcas**, Alfons: Zur Geschichte der sorbischen Sokół-Bewegung <1920—1933>. In: Lëtopis. Jahresschr. d. Inst. f. Sorb. Volksforschung. Reihe B, Nr 19. 1972, 1. S. 18—33.

218. **Schwärzel**, Erich: 100 Jahre MTV Triebel. [M. Abb.] In: Sorauer Heimatblatt. 22. 1973, 1. S. 10; 5. S. 7—8; 6. S. 13—14; 11. S. 12—13; 12. S. 10—11. 23. 1974, 1. S. 10; 2. S. 9—10.

VII. VERWALTUNG UND RECHT; MILITARIA

219. **Papiór**, Jan: Księgi ławnicze i protokółarze sądowe. [M. Schriftt.] In: Roczn. lubuski. 8. 1973 (1974). S. 343—350. [Schöppenbücher u. Gerichtsprotokolle.] [Zugl. Rez. zu:] B. Hinz, Die Schöppenbücher der Mark Brandenburg, besonders d. Kreises Züllichau-Schwiebus. Bln 1964.

220. **Pietrzak**, Marian: Pierwsze starostwo polskie na Ziemi Lubuskiej w 1945 r. <Starostwo Pogranicza>. [M. 3 Faks. u. Schriftt.] In: Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej. Dzieje i współczesność. Zielona Góra. 1971. S. 97—108. [D. erste Starostei im Lande Lebus i. J. 1945. D. Starostei d. (großpoln.-ostbrandenburgischen) Grenzgebietes.]

221. **Szczegół**a, Hieronim: Geneza i działalność Ekspozytury Urzędu Wojew. woj. poznańskiego w Gorzowie Wlkp. In: Gorzów Wielkopolski w l. 1945—1950. Zielona Góra. 1974. S. 69—81. [D. Entsteh. u. Tätigkeit d. Außenstelle d. Woj.-Amtes d. Woj. Posen in Landsberg/W.]

222. **Turkowiak**, Kazimierz: Reforma podziału administracyjnego wsi w woj. zielonogórskim. [M. Tab.] In: Prz. lubuski. 3. 1973, 2. S. 83—91. [D. Reform d. Verwaltungseinteilung d. Dörfer in d. Woj. Grünberg.]

223. **Bohatkiewicz**, Józef: OFLAG IIC Woldenberg. Warsz.: Książka i Wiedza 1971. 117 S., 8 Bildtaf. [Das Offiziersgefangenenlager IIC Woldenberg.] (Bibl. pamięci pokoleń.) Rez. A. Heise. Ostdt. Lit.-Anz. 18. 1972, 2. S. 56/57.

224. **Ratajczyk**, Leonard: Pierwsze historyczne zwycięstwo polskie pod Cedynią w X w. i jego znaczenie w historii polskiej sztuki wojennej. [M. zahlr. Zeichn. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: 1000 [Tysiąc] lat dz. oręża pol. Cedynia-Siekierki. Szcz. 1973. S. 72—115. [D. erste histor. Sieg Polens b. Zehden a. d. O. im 10. Jh. u. seine Bedeut. f. d. Gesch. d. poln. Kriegskunst.]

225. **Sawicki**, Tadeusz: Forsowanie dolnej Odry i wyzwolenie Szczecina przez wojska 2 frontu białoruskiego w operacji berlińskiej. (The forcing of the lower Odra [Oder] and „liberation“ of Szczecin [Stettin] by the troops of the 2nd

Bielorussian front in the Berlin operation.) [M. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zachodniopom. 17. 1973, 4. S. 21—28.

226. **Tarczyński**, Marek: Międzyrzeczka „Linia Maginota”. [M. Abb. u. Kt.] In: Mówią wieki. 17. 1974, 8. S. 30—35. [D. Meseritzer „Maginotlinie“.]

VIII. GEISTIGES UND KULTURELLES LEBEN

227. **Lubuskie** Towarzystwo Kultury. 1957—1972. Zielona Góra 1972: (Ziel.-górs. Zakł. Graf.) 139 S., Tab., Schriftt. [D. Gesellsch. f. Kulturpflege d. Landes Lebus i. d. J. 1957—72.] Rez.: J. Benyskiewicz. Prz. lubuski. 3. 1973, 1. S. 147/50.

228. **Lubuskie** Tow. Nauk. w Zielonej Górze. — **Ratuś**, Bronisław: Kształcenie i rozwój kadr oświatowo-kulturalnych na Ziemi Lubuskiej w l. 1945—1965. Po. 1971. 170 S., zahlr. Tab., Schriftt. [M. dt. Zsfass.:] Ausbildung u. Entwickl. v. Bildungs- u. Kulturkadern im Bezirk Zielona Góra [Grünberg] i. d. J. 1945—1965. (Ser. Historia. Nr 44. — Uniw. im. A. Mickiewicza. Wydz. Filozof.-histor.) Rez.: A. Brenecz. Prz. zach. 28. 1972, 2. S. 437/40. Wł. Kot. Nadodrze. 16. 1972, 24. S. 9/10. J. Hellwig. Prz. lubuski. 2. 1972, 1. S. 149/52.

229. **Informacja** o programie obchodów Roku Nauki Polskiej na Ziemi Lubuskiej. In: Prz. lubuski. 3. 1973, 2. S. 41—50. [Mitteilung üb. d. Festprogramm anlässlich d. „Jahres d. Poln. Wissenschaft“ im Lande Lebus.]

230. **Muszyński**, Jan: Aktualne problemy lubuskiego środowiska naukowego. In: Prz. lubuski. 3. 1973, 2. S. 23—39. [Aktuelle Fragen d. wiss. Zentrums d. Landes Lebus.]

231. **Statut** Lubuskiego Towarzystwa Naukowego. In: Roczn. lubuski. 7. 1971 (1972). S. 354—362. [D. Satzungen d. Wiss. Gesellsch. d. Landes Lebus.]

232. **Wąsicki**, Jan: Przeobrażenia w życiu naukowym kraju i Ziemi Lubuskiej. In: Prz. lubuski. 3. 1973, 2. S. 3—21. [Veränderungen im wiss. Leben Polens u. d. Landes Lebus.]

233. **Doświadczenia** szkół lubuskich w tworzeniu systemu wychowawczego. Mat. sesji postępu pedagog., Gorzów 4—5 maja 1972 r. Zielona Góra 1974. 339 S. [Erfahr. d. Schulen d. Landes Lebus b. d. Entwickl. d. Erziehungsgrundlagen. Beitr. der v. 4.—5. V. 1972 in Landsberg/W. veranstalteten Sitzung üb. d. pädagog. Fortschritt.]

234. **Feldhahn**, Friederike: Erinnerungen an das Lyzeum in Küstrin. [M. 1 Abb.] In: Kreis-Kalender f. d. Heimatkreis Königsberg-Neumark. 23. 1975 (1974). S. 103—105.

235. **Graś**, Franciszek, Wiesław Sauter: Z przeszłości szkolnictwa podstawowego w powiecie strzelecko-krajeńskim. [M. Abb. u. zahlr. Tab. sowie Schriftt. i. d. Anm.] In: Ziemia strzelecko-krajeńska. Zielona Góra. 1972. S. 117—126. [Zur Vergangenheit d. Grundschulwesens im Kr. Friedeberg Nm.]

236. **Landwirtschaftsschule** [in] Sorau entstand vor 60 Jahren. [M. 2 Abb.] In: Sorauer Heimatblatt. 21. 1972, 8. S. 7—8.

237. **Müller**, Eberhard: Erinnerungen an meine Seminarzeit in Königsberg-Neumark. [M. 6 Abb.] In: Kreis-Kalender f. d. Heimatkreis Königsberg-Neumark. 24. 1976 (1975). S. 66—75.

238. **Schwärzel**, Erich: Kalke bei Triebel — seine Schule. [M. Abb.] In: Sorauer Heimatblatt. 24. 1975, 6. S. 12—13; 7. S. 9.

239. **Dzięzyk**, Longin: Publiczne biblioteki powszechne woj. zielonogórskiego.

Informator statist. Stan w dniu 31 XII 1973. Dane zebr. i oprac. ... Zielona Góra 1974. 82 S. [D. öffentl. Volksbibliotheken d. Woj. Grünberg. Statist. Informationsschr. nach d. Stand v. 31. XII. 1973. Unterlagen gesamm. u. bearb. v. L. Dz.]

240. **Krause**, Günther: 1952—1972: Zwanzig Jahre Brücke zur Heimat. [M. Abb. u. Faks.] In: Sorauer Heimatblatt. 21. 1972, 1. S. 1—3. [Betr. d. „Sorauer Heimatblatt“.]

241. **Prasa** lubuska. ([Zielona Góra:] Kom. Organiz. „Święta Prasy — 72“ [1972].) 124 S., Abb., Bildn. [D. Presse d. Landes Lebus.]

242. **Schwärzel**, Erich: Der „Triebeler Anzeiger“. Zur Erinnerung an Ernst Schulze 1880—1921. [M. 1 Abb. u. 3 Bildn.] In: Sorauer Heimatblatt. 20. 1971, 12. S. 12—13.

243. **Jakubaszek**, Eugeniusz: Stan obecny oraz kierunki budowy i organizacji muzealnictwa w woj. zielonogórskim. In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 4. 1974. S. 5—23. [D. derzeitige Stand u. d. Tendenzen d. Aufbaues u. d. Organis. d. Museumswesens in d. Woj. Grünberg.]

244. **Kres**, Bogdan: Działalność Muzeum w Zielonej Górze w l. 1945—1958. In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 4. 1974. S. 219—225. [Tätigkeit d. Museums in Grünberg f. d. J. 1945—58.]

245. **Fait**, Joachim, Klaus G. Beyer: Bezirk Cottbus, Frankfurt/O., Potsdam u. Berlin, Hauptstadt d. DDR. Erl. u. Bildausw. v. J. Fait. Aufn. v. Kl. G. Beyer. (Mitarbeiter: Gerd Baier, Albrecht Dohmann.) Lpz. 1971. XXXI, 371 S., überwiegend Abb., graph. Darst., Kt. (Dt. Kunstdenkmäler. E. Bildhandbuch. [Bd 5.]

246. **Kowalski**, Stanisław: Prace konserwatorskie — woj. zielonogórskie <1963—1973>. In: Ochrona zabytków. 27. 1974, 4. S. 310—332. [D. Denkmalpflege in d. Woj. Grünberg. 1963—73.]

247. **Muszyński**, Antoni: Ze studiów nad sztuką Ziemi Lubuskiej. [M. Abb.] In: Zielonogórskie zesz. muzealne. 2. 1971. S. 287—314. [Zu Studien üb. d. Kunst d. Landes Lebus.]

248. **Deutschmann**, Gotthilf: Baudenkmäler im Sternberger Land. In: Heimatblatt f. dt. Volksgemeinschaft. 22. 1973, 7. S. 6—7.

249. **Muszyński**, Jan: Zabytkowa architektura Gubina. [M. 1 Abb. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Gubin. Zielona Góra. 1971. S. 161—170. [D. altertüml. Architektur Gubens.]

250. **Stoy**, Fritz: Auf den Spuren Lucas Cranachs im Randgebiet der Niederlausitz. E. Beitr. z. Wiederkehr seines 500. Geb. 1472/1972. In: Gesch. u. Gegenwart d. Bezirkes Cottbus. Nr 6. 1972. S. 91—96.

IX. KIRCHLICHES LEBEN

251. Unsere **Dorfkirchen**. (Soldin.) [M. 1 Abb.] In: Heimatblatt d. Kr. Soldin <Neumark>. Nr 86. 1971 in 23. S. 6—7.

252. **Heppner**, Georg: Die St.-Jakobi-Kirche zu Drossen/Nm. u. ihre geschichtliche Vergangenheit. [M. 1 Abb.] In: Heimatblatt f. dt. Volksgemeinschaft. 24. 1975, 11/12. S. 17—18.

253. **Lehmann**, Rudolf: Untersuchungen zur Geschichte der kirchlichen Organisation d. Verwaltung der Lausitz im Mittelalter. Bln: Colloquium-Verl. 1974. VIII, 266 S., 5 Tab. (Einzelveröffentl. d. Histor. Komm. zu Bln. 13.) Rez.: Fr.

- Mětsk. Lětopis. Jahresschr. d. Inst. f. Sorb. Volksforschung. Reihe B, Nr 23. 1976, 2. S. 197/203; Schriftt. i. d. Anm. S. Looss. Zeitschr. f. Geschichtswiss. 23. 1975, 12. S. 1472.
254. **Rymar**, Edward: Opactwo cysterskie w Bierzwniku. <Rozwój uposażenia i osadnictwa.> (The Cistercian Abbey at Bierzwnik [Marienwalde b. Arnswalde]. <Materials concerning the history of endowment and colonisation.>) [M. 1 Kt.-Sk., 2 Tab. u. Schriftt. i. d. Anm.] In: Prz. zachodniopom. 15. 1971, 3. S. 37—62.
255. **Themel**, Karl: Die Entstehung der Kirchenkreise in der Evangelischen Kirche Berlin-Brandenburg. In: Jahrb. f. brandenburgische Landesgesch. 22. 1971. S. 11—34. [Betr. u. a. d. kirchl. Sonderentwickl. in d. Neumark i. d. J. 1540—1571.]
256. **Weiss**, Anzelm: Stan badań nad dziejami diecezji lubuskiej. In: Archiwa, biblioteki i muzea kościelne. 28. 1974. S. 29—40. [D. Stand d. Forsch. üb. d. Gesch. d. Bistums Lebus.]
257. **Weiss**, Anzelm: Terytorium diecezji lubuskiej w średniowieczu. [M. dt. Zsfass.] In: Roczn. teolog.-kanoniczne. 20. 1973, 4. S. 83—99. [D. Territorium d. Bistums Lebus im Mittelalter.]

X. SPRACHE

258. **Bellmann**, Günter: Slavoteutonica. Lexikalische Untersuch. z. slawisch-dt. Sprachkontakt im Ostmitteldeutschen. Bln; New York: Verl. Walter de Gruyter 1971. XII, 356 S., 65 Kt. i. T. (Studia linguistica Germanica. 4.) Rez.: E. Schwarz. ZfO. 21. 1972, 4. S. 711/13. K. R. Ostdt. Lit.-Anz. 18. 1972, 6. S. 230. Kl. Müller. Dt. Literaturzeitung f. Kritik d. internat. Wissenschaft. 93. 1972, 4/5. Sp. 315/18. I. Lutterer [u.] E. Skála. Slavia. 53. 1974, 2. S. 218/21.
259. **Bielfeldt**, H[ans] H[olm]: Die wortgeographischen Herkunftsbereiche der Lehnwörter des Niedersorbischen. In: Zeitschr. f. Slavistik. 18. 1973, 6. S. 787—818.
260. **Eichler**, Ernst, Heinz-Dieter Krausch: Niedersorbische Pflanzennamen als Reliktwörter in deutschen Mundarten. [M. 2 Kt.-Sk. u. Schriftt.] In: Lětopis. Inst. za serbski ludospyt. Rjad A, Nr 20. 1974, 1. S. 67—96. Rez.: Fr. Redlich. Gesch. u. Gegenwart d. Bezirkes Cottbus. Nr 8. 1974. S. 181/83.
261. **Eichler**, Ernst, Heinz-Dieter Krausch: Die Südgrenze des Landes Lebus 1249 im Lichte der Topographie u. Namenkunde. In: Lětopis. Jahresschr. d. Inst. f. Sorb. Volksforschung. Reihe A, Nr 21. 1974, 2. S. 184—189. Rez.: J. Schultheis. Gesch. u. Gegenwart d. Bezirkes Cottbus. Nr 10. 1976. S. 154.
262. **Ščerba**, L[ev] V[ladimirovič]: Vostočnolužickoe narečie. Fotomechan. Neudr. Bautzen: VEB Domowina-Verl. 1973. XXII, 194 S., 54 S. [D. ostniedersorb. Mundart. (M. Vorw. v. Heinz Schuster-Šewc.)] Rez.: M. Starosta. Zeitschr. f. Slavistik. 19. 1974, 6. S. 803/04.